

Gebed om redding

123

¹Een pelgrimslied.

Ik sla mijn ogen op naar U,
Die in de hemel zit.

²Zie, zoals de ogen van dienaren
gericht zijn op de hand van hun heren
en zoals de ogen van een dienaars
gericht zijn op de hand van haar meesteres,
zo *zijn* onze ogen *gericht* op de HEERE, onze God,
totdat Hij ons genadig is.

³Wees ons genadig, HEERE, wees ons genadig,
want wij zijn meer dan verzadigd met verachting.

⁴Onze ziel is meer dan verzadigd
van de spot van de zorgelozen,
de verachting van de hoogmoedigen.

Gemeente van onze Heere Jezus Christus, jongens en meisjes,

Weten jullie wie er goed kunnen kijken? Uilen.

Wist je dat een uil in het donker kan kijken? Maar het minste licht van de maan is voor hem voldoende om in het donker alles te kunnen zien. En dat met ogen die zo scherp zijn... zij kunnen in de verte een muis zien lopen, waar wij een verrekijker voor nodig zouden hebben. En misschien nog wel het meest bijzondere: wisten jullie dat een uil alle kanten op kan kijken. Want een uil kan zijn nek helemaal rond draaien. Wij mensen kunnen alleen vooruit en naar de zijkant kijken – verder wil je nek niet. Maar een uil: die kan zijn nek helemaal ronddraaien. Die kan alles zien!

Hij kijkt in het donker, hij ziet super-scherp, en hij kijkt alle kanten op. Drie nul voor de uil!

Ja weet je: en toch denk ik dat wij de uil kunnen verslaan. Weet je hoe? Wij mensen kunnen naar boven kijken! Naar de hemel, waar God woont!

Dat kunnen mensen, maar dat doet een uil nou nooit! Een uil heeft geen besef van God, een uil kan niet bidden.

Daarin verslaan wij de uil. Wij kunnen omhoog kijken, en het uitroepen tot God; Hem aanspreken. Psalm 123 vers 1:

‘Ik sla mijn ogen op naar U,
Die in de hemel zit.’

Wij leven in een moeilijke tijd. De corona-crisis. En al zou je kunnen kijken als een uil, het maakt niet veel uit. Want welke kant je ook opkijkt, je ziet alleen maar muren.

‘De muren komen op je af’, zo is de uitdrukking, en dat is in het bijzonder in deze tijd zo.

Onze leefwereld is een stuk kleiner geworden.

Het is meivakantie, maar we zijn allemaal thuis. Vakantieparken dicht, attractieparken, dierenentuinen. Niet naar het strand. En voor ouderen: niet of nauwelijks de deur meer uit kunnen, zelfs de boodschappen door een ander laten doen. Geen kinderen en kleinkinderen over de vloer. En hoe lang gaat dat nog duren?

En al zouden we kunnen kijken als een uil, het helpt ons niet. Want de muren komen op je af; eenzaamheid, stilte; jongeren: de verveling slaat toe.

Maar Psalm 123 stelt: maar we kunnen altijd nog omhoog kijken!
'Ik sla mijn ogen op naar U,
Die in de hemel zit.'

Deze Psalm zit qua dichtkunst mooi in elkaar. In het Hebreeuws begint de Psalm met de woorden 'tot U'. Dat krijgt zo nadruk: letterlijk: 'Tot U sla ik mijn ogen op; de zittende in de hemel'.

Als allereerste gedachte en daad: Tot U Heere, kom ik.

Dat betekent: je wordt wakker; je beseft wie je bent en waar je bent, en je richt je tot God: "Heere, U bent er, ik weet het; ik ben deze dag niet alleen".

Het bijzondere is: de dichter noemt Gods naam niet. Normaal is in een aanhef in een Psalm dat men zegt: "Tot U, Heere / Tot U God, richt ik mijn gebed".

Maar Gods naam komt pas verderop in de Psalm.

De Nadruk komt nu eerst te liggen op wie God in deze tijd is, namelijk de God die in de hemel is.

'Tot U sla ik mijn ogen op; de zittende in de hemel'

Ja, en dat zitten kan ook vrijer vertaald worden met: tronen. God troont in de hemel; Hij zit op Zijn troon. Een beeldspraak die Gods heerschappij uitdrukt.

Dat is best een spannend beeld, juist ook in deze tijd! Want het is lang niet altijd positief, als voor ons idee God hoog in de hemel is. Is Hij zo dan ook niet ver bij mij vandaan?

Je ogen opslaan naar omhoog: dat kan ook een uiting van wanhoop zijn. God waar bent U!

Wij kunnen niet tussen onze muren vandaan komen, we kunnen alleen omhoog kijken, en onmetelijk ver kijken tot daar ergens heel ver weg...

Zoals ook in de Psalm hier vlak voor, Psalm 121: Ik sla mijn ogen op naar de bergen – waar komt mijn hulp vandaan?!

Inderdaad, God is niet op afroep beschikbaar.

Maar toch geloof ik dat het in deze Psalm positief is bedoeld; God die in de hemel troont. Het betekent: Hij is hoog verheven, Hij heerst, heeft heerschappij en macht, en staat zo ook boven de Corona-crisis. Het is juist het vertrouwen en de zekerheid waar we de kerkdienst mee begonnen, Psalm 93. Het eerste couplet:

De HEER is Koning, Hij regeert alleen,
Hij draagt zijn macht als mantel om zich heen.
De wereld wankelt niet, verduurt de tijd -
nog vaster staat uw troon, in eeuwigheid.

Dat gaf juist toch veiligheid en vertrouwen; ja vreugde en zekerheid, toen zo de dienst begon!
Juist in de Psalmen weet men dat: Jahwe, de Heere heerst.

En Zijn zitten in de hemel benadrukt zo ook Gods vrijmacht en soevereiniteit, om te heersen zoals Hij heerst, op een wijze die wij niet kunnen doorgronden.

Maar niet dat dat bang maakt. Nee, eerder zoals bijvoorbeeld in Psalm 115: '2Waarom zouden de heidenvolken zeggen: Waar is toch hun God? 3Onze God is *immers* in de hemel, Hij doet al wat Hem behaagt'

Psalm 145: 'O God, gij Koning:

'13 Uw Koninkrijk is een Koninkrijk van alle eeuwen, *mem*

Uw heerschappij *omvat* alle generaties.

¹⁵De ogen van allen wachten op U,

U geeft hun hun voedsel op zijn tijd.

¹⁶U doet Uw hand open

en verzadigt al wat leeft, *naar Uw* welbehagen.'

Deze God kijkt vanuit de hemel dan ook lachend neer op alle tegenstand tegen Hem.

Vanuit ons aardse perspectief zijn de machten van zonde en kwaad niet te temmen. De opstand tegen God; het trotse spreken van dictators... Is God in de hemel dan te ver weg? Nee, juist niet, Psalm 2

'²1 Waarom woeden de heidenvolken

en bedenken de volken wat zonder inhoud is?

²De koningen van de aarde stellen zich op

en de vorsten spannen samen

(...)

⁴Die in de hemel woont, zal lachen,

de Heere zal hen bespotten.'

Tot die God richt de dichter zich. 'Tot U sla ik mijn ogen op; de zittende in de hemel'

De God die juist vanuit zijn verhevenheid oog heeft voor het zwakke, voor Zijn verbondsvolk, voor Israël.

Gemeente: we leven in een tijd waarin we dat ook echt moeten oefenen. Ons oefenen in het beeld van een God 'die troont in de hemel'. En daar je ogen naar opslaan.

Wij zijn geen uilen. Wij kunnen niet in het donker kijken, wij kijken niet zo scherp, en ook niet achteruit. Wij zijn mensen: wij kunnen omhoog kijken. Zijn dat getrainde spieren voor ons? Omhoog kijken.

Weten dat we een God in de hemel hebben.

Ja, het is een trainen van de nekspieren, want het gaat om een voortdurend omhoog kijken. Dat blijkt uit dat beeld dat er op volgt in vers 2.

'²Zie, zoals de ogen van dienaren

gericht zijn op de hand van hun heren

en zoals de ogen van een dienaars

gericht zijn op de hand van haar meesteres,

zo *zijn* onze ogen *gericht* op de HEERE, onze God,

totdat Hij ons genadig is.'

Het beeld van een dienaar, een dienaars; een slaaf of slavin, die sterk afhankelijk is van zijn / haar meester / meesteres.

Je zou misschien als beeld verwachten: zoals een dienaar op de ogen van zijn heer is gericht. Je kijkt iemand naar de ogen, om te weten hoe iemand ergens over denkt.

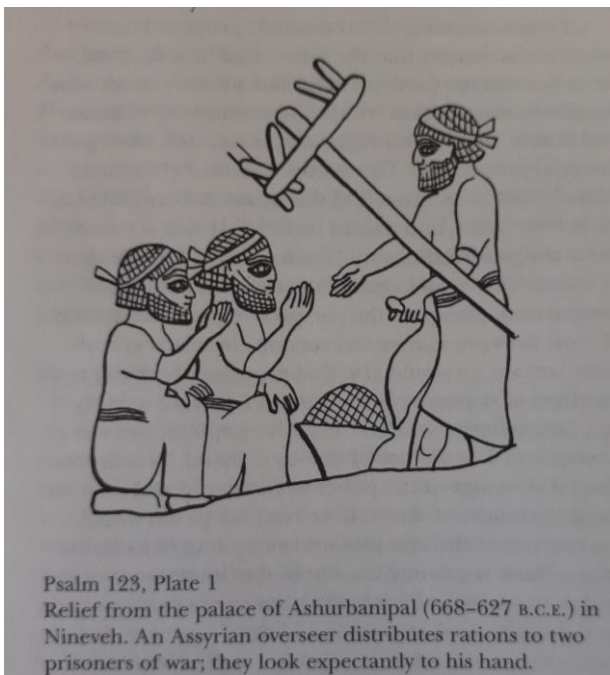
Let maar op, zeker bij belangrijke berichten, waarbij je heel benieuwd bent hoe iemand zal reageren, kijk je iemand naar de ogen. Naar het gezicht. Zal het gezicht opklaren, of juist somber of donker worden? Nog voor iemand spreekt, zie je het al aan de ogen, het gezicht.

Toch kijkt de slaaf hier naar de handen.

Wel, dat laat zien dat het hier om mannen / vrouwen gaan die een zo lage status hebben, dat zij slechts naar de handen mogen kijken van de meester / meesteres. Zo een nederige positie hebben zij. Iemand naar de handen kijken is een teken van onderdanigheid.

Die uitdrukking zie je bijvoorbeeld in de Bijbel in het boek Esther. Daar staat tot twee keer toe dat Esther in een vrouwenverblijf verkeert dat 'onder de hand van' die en die hofhouding stond. Je stond onder iemands hand. De hand staat symbool voor de macht. Met die hand kan een heer slaan, maar hij kan hem ook openen en geven. Met de hand kan hij ook bevelen.

Ik heb bij de nieuwsbrief een plaatje meegestuurd hoe men in het Oude Oosten inderdaad als slaaf of als krijgsgevangene naar de hand van de meester kijkt. Ik stuurde een plaatje mee van een muurschildering uit de tijd van het Oude Testament, van een Assyrisch paleis in Nineve, waar krijgsgevangenen afgebeeld staan die kijken naar de hand van de opzichter.

Dat benadrukt dus heel sterk de afhankelijkheid van de gelovige tot God. En het drukt de ootmoed uit hoe we in gebed tot de Heere gaan, en naar Hem opzien.

Ootmoedig, en met ontzag kijken we God naar de handen. 'Heere, wat doet U; wat gaat U doen'.

We zijn als rechtelozen, die God niet iets zouden kunnen afdwingen.

Zo kijken we naar de handen van God in deze dagen, en vragen zoekend: 'Heere, wat leert U ons in deze crisis? Heere, wat vraagt U mij persoonlijk in deze tijd?'

Wij kunnen niet zomaar even bij God over de schouder kijken wat Hij nu van plan is in deze crisis-tijd. Wij duiden dat zo maar niet even. Want God is in de hemel en wij zijn op de aarde. Onze ogen zijn op Zijn handen gericht, wanneer Hij ons genadig is.

Ja, een indrukwekkend beeld; de slaaf, slavin die op de handen van de meester / meesteres gericht zijn... maar zijn wij dan dus slaven van God?

Waarom kiest de dichter niet voor het beeld van bijvoorbeeld zoon of dochter tegenover vader of moeder?

Wel, ik denk om met dit beeld de afhankelijkheid en de ootmoed uit te beelden, maar niet een bepaalde slaafsheid.

Het is juist de Heere, van wie bij de wet gezegd wordt: 'die ons uit het diensthuis, uit het slaavenhuis bevrijd heeft'.

En let op in dit beeld; de laatste regel van vers 2 past het beeld op de gelovige en God toe, en zegt dan: 'zo zijn onze ogen gericht op de HEERE, onze God'. Let op: daar staat niet: onze ogen gericht op de handen van God.

De dichter is voorzichtig in de toepassing; ja, we kijken op de handen van God, maar niet zo dat we vervolgens God ook niet naar de ogen mogen kijken, naar wie Hij naar Zijn wezen, Zijn karakter is.

Gods handen zeggen iets over Zijn beleid. Niet over zijn Persoon, Zijn karakter. Dat doet Gods aangezicht. En juist ook de Psalm dicht: 'Gods vriend'lijk aangezicht, heeft vrolijkheid en licht; voor alle oprechte harten, ten troost verspreid in smarten.'

Als we God alleen naar de handen konden kijken, dan waren we als de moslims. Allah is ongenaakbaar; hoog verheven, en er is geen omgang met Hem, geen relatie, niet persoonlijk. De moslim buigt voor Allah, maar kijkt Hem niet aan.

Maar nee, de dichter zegt, vers 2b: 'zo zijn onze ogen gericht op de HEERE, onze God'

HEERE in blokletters, dat is Jahwe; en Hij is: 'onze God'.

Heel persoonlijk, zo mag Israël het belijden vanuit het verbond; vanaf de besnijdenis, vanaf de doop: de Heere is 'onze God'.

Een slaaf kan je achteloos wegsturen, maar de Heere is om Jezus' wil 'onze God'; Hij geeft geen geest van slavernij, opnieuw tot angst, maar de Geest van Christus, waardoor wij zeggen: 'Abba, Vader'. (Romeinen 8)

Ik zou het ook zo kunnen zeggen: in deze crisis-tijden kijken we verwachtingsvol naar de hand van God; en het is Gods doorboorde hand.

Het is Pasen geweest. God heeft voor de arme slaven die wij zijn, Zijn leven gegeven. Als Hij ons Zijn Zoon niet gespaard heeft, zal Hij ons met Hem dan ook niet alle dingen schenken, (slot Romeinen 8)?

Zo is er voor de dichter zelfs een hunkeren naar God.

Vers 3.

Vers 2 is nog beschrijvend; 'zo richten we ons op God'; vers 3 gaat vervolgens over in een daadwerkelijk aanroepen van God. Dat woord 'genadig' aan het einde van vers 2, wordt direct weer opgepakt in vers 3, in een smeekbede vol ongeduld:

³Wees ons genadig, HEERE, wees ons genadig,
want wij zijn meer dan verzadigd met verachting.

⁴Onze ziel is meer dan verzadigd
van de spot van de zorgelozen,
de verachting van de hoogmoedigen.

Een aandringen, een voortdurend smeken: God kom ons te hulp.

Het 'genadig-zijn' bedoelt niet in de eerste plaats een gebed om vergeving van zonden, maar

een gebed om uitredding. Een gebed om het scheppen van ruimte, zodat de Heere het leven voor Israël weer mogelijk maakt.

Misschien in de tijd van de ballingschap, of misschien in de tijd erna, in de tijd van Ezra en Nehemia, toen Israël veracht en bespot werd door de Samaritanen, door Sambalat en Tobia. Er is spot en hoon, een veracht worden.

Calvijn zegt bij deze tekst: ‘Wat rest ons anders, dan dat onze ziel, al is deze misschien meer dan verzadigd met verachting, gebeden uit blijft zuchten naar God, met de opdringerigheid van de hongerige.’

Ja; een van hoon verzadigde ziel die hongert naar Gods ingrijpen.

En ik las een commentaar van een Amerikaanse theoloog op deze Psalm, die dan dit woord van Calvijn citeert, en dan de toepassing maakt:

Zal de kerk in een situatie als vandaag, in Noord-Amerika en in Europa, ook zo niet bidden?

En ik dacht: nee. Nee; dat denk ik niet. Ik denk dat dat niet helemaal recht doet aan de tijd van Calvijn. Calvijn leidde in de 16^e eeuw een vluchtelingengemeente in de stad Geneve, in Zwitserland; een kerk vol vluchtelingen uit Frankrijk. En Calvijn was zelf ook uit Frankrijk gevlucht.

In Frankrijk werden de aanhangers van de Reformatie namelijk wreed vervolgd door de daar heersende Katholieke kerk. Gereformeerden werden vervolgd, opgepakt en openlijk geëxecuteerd. Overlevenden vluchtten naar Zwitserland, en zoeken troost in de gemeente bij Calvijn.

Kijk; dan krijgen die woorden van Calvijn echte lading: voor zijn luisteraars gold: meer dan verzadigd door spot en hoon; een leven verwoest door de Franse maatschappij die hen verachtte. Dan weet je wat het is om vers 4 te belijden:

‘Onze ziel is meer dan verzadigd
van de spot van de zorgelozen,
de verachting van de hoogmoedigen.’

Iets dergelijks heb ik meegemaakt op de reizen die ik afgelopen jaren af en toe maakte, naar landen waar christenen vervolgd worden. Ja, ik herinner me dat we met een weduwe van een bruto vermoorde pastor samen hebben gehuild, en smeekbeden hebben opgeheven naar God.

Als je daarna weer in Nederland komt, ben je zo dankbaar dat vers 4 voor ons niet zo direct geldt, gelukkig.

En ook nu voor ons, in de corona-tijd. Veel van u en jullie, ook de zogenaamde ‘vitale oudere’, heb ik de afgelopen tijd gesproken, en dan getuigde u juist ook van dankbaarheid in deze tijd, dat de Heere ons nog veel goeds geeft in deze tijd. Omzien naar elkaar; de ruimte om buiten te genieten van het weer; en het besef: niemand in onze gemeente is ziek geworden, er zijn anderen die het nu zo zwaar hebben.

Met Psalm 123 vers 4 denk ik dan vooral: Heere, in deze corona-tijd willen we bidden voor zovelen over deze hele wereld die zwaar getroffen zijn. Ja; sommigen ook in onze gemeente hebben het zwaar; en ook in Maassluis en de rest van Nederland zijn zieken. Maar hoe dankbaar zijn we met een regering die naar ons omziet, en goede gezondheidszorg.

Elders op de wereld, juist in de arme landen, is het drama zoveel groter. Landen zonder sociaal vangnet, en juist weer de armen die nu werkloos raken, en geen goede gezondheidszorg.

Ik denk dan eerder: ‘o Heere, laat ons in Psalm 123 niet die zorgeloze en hoogmoedige zijn, die neerkijkt op de ander in nood. Heere, open mijn ogen, zodat ik de nood zie, en betrokken en bewogen raak, met het arme en het zwakke in deze tijd. Dichtbij of ver weg’.
Zodat ik later niet zal zeggen: ‘ja, maar Heere, wanneer heb ik U dan hongerig en naakt en ziek en gevangen gezien?’ – en dat de Heere dan zeggen moet ‘Als u het aan de minste van mijn broeders had gedaan, had u het aan Mij gedaan’.

Velen van ons zijn zo rijk, en hebben het relatief nog zo goed in deze tijd – en ik vond het mooi om te merken dat velen van u en jullie dat zo ervaren, en daarom ook dankbaar zijn; daar uiting aan geven, als ik bel.

Wat een genade van de Heere dan, dat Hij genadig is!

³Wees ons genadig, HEERE, wees ons genadig,
want wij zijn meer dan verzadigd met verachting.

⁴Onze ziel is meer dan verzadigd
van de spot van de zorgelozen,
de verachting van de hoogmoedigen.

Wat tot slot opvalt, is dat de Psalm een soort open einde heeft.

De Psalm begint met een uiting van vertrouwen (vers 1 en 2), en eindigt met een smeekbede, vers 3 en 4.

Vaak is dat in de Psalmen andersom! Een gebed om uitredding, en dan aan het einde het vertrouwen dat het goed komt, of het melden van de verlossing.

Hier zo dus niet!

De Psalm heeft een open einde.

Dat betekent: al is het zo dat velen het nog goed hebben in deze tijd, en velen de genadige hand van de Heere in ootmoed en verwondering mogen opmerken... toch is er nooit een gearriveerd christendom mogelijk op deze aarde.

Want dan nog speelt er zo veel in het leven van een ieder van ons persoonlijk, dat we de blik omhoog nodig blijven houden.

Al is er bij ons geen christenvervolging: we blijven vreemdeling hier op aarde, in een wereld die ten tijde van Corona zich niet tot God wendt, maar slechts horizontaal kijkt; zoals de uil; die kijkt alleen maar om zich heen, en niet omhoog.

De uil staat symbool voor wijsheid. En juist als ontwikkelde landen, in Noord-Amerika en Europa, zien wij onszelf als ontwikkelde, wijze mensen, als de uil.

Maar hoe dicht ligt die wijsheid niet tegen zorgeloosheid en hoogmoed aan, van de vervolgers, vers 4.

Ons hart is niet verzadigd van spot en verachting. Maar als Jezus terugkomt, Lucas 18: zal Hij het geloof vinden op deze aarde? Is er een volharder tot het einde?

Psalm 123 heeft een open einde. We zullen tot het laatste moment in ons leven afhankelijk blijven van de genadige handen van de Heere. Als een dienstknecht, als een dienstmaagd. Totdat Jezus komt.

³Wees ons genadig, HEERE, wees ons genadig, om Jezus' wil

Amen